

תוכן עניינים

1. מבוא 3
2. דיון 4
3. דרכי התערבות 7
4. סיכום 8

1. מבוא

מטרת העבודה הנוכחית הינה לבחון ולהכיר קשיים לימודיים וחברתיים של תלמיד, באמצעות הצגת פרופיל של תלמיד תיכון, תוך ראייה התפתחותית ורחבה. הצגת הפרופיל של התלמיד מאפשרת לבחון וללמוד לזהות מאפיינים וסימנים אשר עשויים להעיד על הפרעות שונות, ובפרט לקות למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז. כמו כן, הצגת הפרופיל של התלמיד מאפשרת היכרות עם המורכבות המאפיינת לקות למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז ולפיכך גם מעלה על הנס את השימוש במגוון מקורות לזיהוי ואבחון ההפרעות וכתוצאה מכך, גם לספק מענה מותאם לצרכים של התלמיד. המענה שתלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז צריך להיות מגוון ורחב, על מנת להבטיח מענה הולם ומותאם באמת לצרכיו האינדיווידואליים של התלמיד. לפיכך, על אף שהפרופיל מציג "מקרה קלאסי" של קשיי תלמיד, יש לזכור כי לא לכל תלמיד עם לקות למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז ישנם את אותם הקשיים בדיוק ולפיכך, ישנה חשיבות לבניית תכנית התערבות מותאמת לצרכים של כל תלמיד ותלמיד. כמו כן, בשל כך שקשיו של התלמיד מגוונים, בין אם אקדמיים ובין אם רגשיים, יש להיעזר במגוון גורמים בבניית תכנית ההתערבות. הגורמים שיכולים לסייע הינם המורים, ההורים וגורמים טיפוליים שונים, כגון טיפול פסיכולוגי או רפוי בעיסוק. בנוסף, בשל מגוון המחקרים בנושאי לקות למידה והפרעת קשב וריכוז, ישנה חשיבות רבה בבניית תכניות התערבות מבוססות מחקר. העבודה הנוכחית, מציגה אינטגרציה בין איתור מאפייני לקויות למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז לבין הצעות לדרכי התערבות, בהתאם למקרה המוצג.

2. דיון

על פי הפרופיל של יובל, המאפיינים והקשיים העיקריים תואמים להגדרה ולמאפיינים של **לקות למידה** כפי שמתוארת ב DSM 5 (2013). על פי DSM-5, ישנם מספר קריטריונים הנדרשים לאבחון. קריטריון ראשון, הופעה של קשיים בלמידה ובשימוש מיומנויות אקדמיות הנמשכים לפחות 6 חודשים, התואמים לפחות אחד מן הסיפטומים הבאים: 1. איטיות וחוסר דיוק בקריאת מילים (לדוגמא: קורא מילים בקול באופן שגוי ו/או איטי, מתקשה בהגיית מילים בקול וכדומה). 2. קושי בהבנת הנקרא (יכולת מדויקת בקריאה, אך מתקשה בהבנה של הטקסט, בהסקת מסקנות או בהבנת משמעות עמוקה של הטקסט). 3. קשיים באיות (מוסיף, משמיט, מחליף עיצורים או אותיות). 4. קשיים בהבעה בכתב (קושי בארגון נכון של הפקת טקסט כתוב, שגיאות רבות בדקדוק, שימוש שגוי בסימני פיסוק, ניסוח לא קוהרנטי של הטקסט הכתוב). 5. קשיים בשליטה במושג המספר, עובדות מספריות, חישובים וכדומה. 6. קושי בהסקה מתמטית. על פי הפרופיל של יובל, נראה כי יובל מביע קשיים למעלה מ-6 חודשים- שכן הקשיים האקדמיים מלווים את יובל עוד מתחילת בית הספר היסודי, וכיום הוא בבית הספר התיכון וניכר כי לא חל שיפור משמעותי בתפקוד. הקשיים של יובל בעיקר עונים על סיפטומים של **דיסגרפיה**, שכן "יובל כותב באיטיות רבה והכתב שלו לא השתפר עם הזמן. יובל מנסה להתחמק ממטלות כתיבה ולא מכין שעורי בית בקביעות... כיום, בכתה י, יכולת ההבעה של יובל בכתב נמוכה מהמצופה לגילו. קריאות כתב היד נמוכה ונצפו מחיקות רבות....". דיסגרפיה הינה לקות למידה ספציפית הקשורה בבעיה המוטורית של הלומד המקשה עליו לכתוב באופן קריא וברור. קושי זה יכול לבוא לידי ביטוי באיטיות בכתבה, בהפעלת לחץ רב או מועט מדי על כלי הכתיבה, שגיאות כתיב, ניסוח שגוי, רמת תוכן כתיבה נמוכה בהשוואה ליכולת ביטוי בעל פה ולאור כך, גם הימנעות ממטלות כתיבה. התפקוד של יובל הינו תואם לסיפטומים אלו ולכן ניתן לשער כי יש לו לקות ספציפית מסוג דיסגרפיה, אך יש צורך באבחון מותאם שכן לא מצויין בפרופיל כי יובל כי עבר בעבר אבחון או הערכה לאור קשייו. בנוסף, ניתן לשער כי קשייו של יובל עונים גם על הסיפטומים של **דיסלקציה**: "האם מציינת כי במהלך בית הספר היסודי והחטיבה יובל גילה קשיים רבים בתפקודו בכיתה. יובל התקשה להקשיב ולרכוש את יסודות הקריאה והחשבון בכיתות היסודי....". במקרים של דיסלקציה, לקות הלמידה מתבטאת בקשיי קריאה ואיות הנגרמים לרוב מקושי בפענוח הטקסט ו/או בשליפה פונולוגית האחראית של הקשר שבין אות וצליל. כמו כן, הקושי בקריאה מתבטא בדרך כלל כפער של כשנתיים בדיוק ו/או בקצב הקריאה. אך עם זאת, לא ניתן להסיק באופן חד משמעי כי ליובל ישנה לקות ספציפית מסוג דיסלקציה ויש צורך באיסוף מידע נוסף ובביצוע אבחון מתאים.

הקריטריון השני המופיע ב DSM 5 לשם אבחון לקות למידה הינו פגיעה בתפקוד. על פי ה DSM הקשיים האקדמיים נמצאים כמשפיעים באופן ניכר ושלילי על התפקוד האקדמי, אשר הינו מתחת למצופה, יחסית לגיל הכרונולוגי של הפרט. על פי הפרופיל המתואר, יובל לא הצליח לצמצם עם השנים את הפער, וכיום תפקודו האקדמי הינו מתחת לממוצע בהשוואה לביצועים של שאר בני גילו, לדוגמא כאשר מתבקש להתבטא בכתב- יובל כותב באטיות והכתיב שלו לא קריא. כמו כן, ניכר כי הקשיים פוגעים בתפקודו האקדמי של יובל, שכן מתואר כי ליובל התנהגות נמנעת, הוא מנסה להתחמק ממטלות המצריכות ממנו להתמודד עם הקשיים שלו ובאופן כללי ישנה פגיעה במוטיבציה שלו ללמוד. כמו כן, הקריטריון השלישי המתואר ב DSM 5 הינו זמן הופעת הקשיים- על פי ה DSM, זמן הופעת הקשיים הינו במשך שנות בית הספר ובפרט, כאשר הדרישות האקדמיות בבית הספר מצריכות את הפרט להתמודד עם הקשיים שלו. יובל החל להביע קשיים אקדמיים כבר ביסודי, שלב שבו יש שינוי משמעותי בדרישות מהתלמיד, בהשוואה לשנים בגן וככל שהשנים בבית הספר